

# SZARVAS és VIDEKE

TÁRSADALMI ES SZÉPIRODALMI HETILAP.

## Szerkesztőség:

Beliczey utca 11. szám, hova a lap szellemi részét  
illető közlemények küldendők.  
Kéziratok vissza nem adatnak.  
BÉRMENTETLEN LEVELEK EL NEM FOGADTATNAK.

## Előfizetési árak:

Egész évre . . . 4 frt. — Félévre . . . . 2 frt  
Negyedévre . . . 1 frt. — Egyes szám . 8 kr.  
MEGJELEN HETENKINT EGYSZER VASÁRNAP.

## Kiadóhivatal:

Beliczey-utca 11. szám, (saját ház,) hová az elő-  
fizetési pénzek intézendők.  
Hirdetéseket jutányos áron elfogad.  
BÉLYEGDIJ MINDEN HIRDETÉSÉRT 30 KRAJCAR.

## Kis városi társadalom.

A társadalmi elszigeteltség, mely híven jellemzi a városok legújabb társaséletét, az egyre jobbra ébredő, szinte kiegyenlíthetetlennek látszó ellentéték mindig aktuálisnak teszik a kérdést. Általános és igen helyes nézet az, hogy a kisvárosi társadalomnak egészségesnek, egyöntetűnek kell lenni, mert hatásköre nem igen terjed túl a helyi viszonyok irányításán. A hullámok, melyek a vidéki városok társas életében felveretnek, nem csapnak át a parton, hanem újra visszacsúsznak a meder közepébe, a honnan kiindultak. A különböző társadalmi rétegek egymást kiegészítik, egyikre csak oly nagy a szükség, mint a másikra. Mert csak annak a városnak haladása és fejlődése van biztosítva, hol a társadalom tagjai egymást megértve erejüket a közjó és a közműveltség fejlesztésére fordítják.

És mégis dekadens állapotokról kell számot adnunk. Mint több oldalról hallottunk a napokban kritikát egy oly kisvárosi társadalmi életéről mint a milyen a miénk; két pontban a teljesen divergáló a nézetek. Abban, t. i. hogy nekünk társadalmi életünk nincs és hogy nagyon sok kedves „uri” ember él városunkban, akik együttvéve, egybeforrasztva, egy igen magas színvonalon álló társaságot volnának képesek alkotni; míg elszigetelve egymástól, sőt bizonyos fokig görbe szemmel nézve egymásra, bennük társaséletünk legértékesebb alkalmait kénytelen levén nélkülözni, még azok sem tartanak össze, akik a legkényesebb igények szerint is egy kalap alá valók lennének.

Igen érdekes és tanulságos foglalkozás egy hírlapíróra, kissé bővebben foglalkozni e visszá-

belyzettel s kutatni ama okokat, melyekre társadalmunk mai dekadens állapota lenne visszavezethető. — Sokan a jelenlegi politikai viszonyokat okolják, melyek — úgy mond — annyira feldúlták a kedélyeket, hogy barát barát ellen el van telve keserűséggel s hogy a legjobb ismerősök is szinte félnek találkozni egymással, nehogy a politikai szenvedélyek zsarátnoka, lángra kapva elpusztítson minden gyöngéd köteleket a szívekben.

Mi nem osztjuk azok felfogását, kik így gondolkoznak; mert nem akarjuk kezdetlegességgel vádolni egész társadalmunkat s mindenesetre kivesszük a vád alól társadalmunk azon rétegét, melyhez szavunkat intézzük. — Lehetetlen, hogy olyan társadalom, mely képes felfogni az élet kellemetlenségeinek becstét, a politika változó áramlatától tegye függővé az alapvető s legnemesebb emberi affekciók értékesítését. Ezen már mi túl vagyunk és a politikai iskolázatlanság ilyen félszükségei nem fenyegetnek bennünket.

Az igazi okok egyike, mely társadalmi életünk ziláltságát előidézi, annak átmeneti állapota. Hiába tagadnánk, az evés-ivásnak — magnum áldomás — hagyományaitól nem igen tudjuk magunkat emenczipálni; szellemi étvágyunk és szomjúságunk még nem jött meg. — S a jó ebédek még mindég nagy vonzerővel vannak. Pazar lakomákban részt venni, ilyenekben másokat részesíteni, ambícióink fő tárgyát képezi. S nincsen nagyobb örömünk, mintha valakit ilyen alkalommal „elkészíthetünk.” Mert evés és ivás közben még van egy kis kedély bennünk; szellemünk kiad egy-két szikrát, tudunk szórakozni. Egy pár felköszöntőt is menesztünk, ha kell. De van-e olyan bátor ember, aki arra vállalkoznék,

hogy egy magyar társaságot, kvaterkázás nélkül, pusztán a szellemi, vagy művészi szórakozás czímén, órákon át együtt fog tartani? Azt hisszük hogy ilyen vállalkozó ember nincs. . . . Ugyan csak furán néznének arra a házigazdára, aki vacsora után a boros üvegeket és a szivaros skatulyákat elszedve vendégei elől, így szólna vendégeikhez: „uraim, hölgyeim, most tessék a másik szobába átsétálni, ott X. ur fogja Bethovent intrpretálni, aztán a magyar költészet újabb irányáról és képviselőiről fogunk csevegni, B. ur pedig az újabb irodalom termékeiből fog egyet mást felolvasni.”

Ez a hang, — sajnos, — ma még nálunk nem honos. Nem a szellem, nem a magasabb társadalmi színvonal; de a terített asztal az, ami lelkesít. . . .

Ennek pedig aztán az a következménye, hogy sok család kénytelen a társas összejövetelekről lemondani és igen sokan, éppen azok vannak kényszerülve embertársaiktól távol maradni, akikben legtöbb képesség volna arra, hogy a társaságba lelket öntsének s a szellem és kezdeményezés forrását képeznék, de nincs hozzá módjuk.

Ez persze nagy baj: de nem orvosolhatlan. E tekintetben is nemes feladat vár a nőkre. Ők egész új irányba terelhetnék társaséletünket. A nők tapintatukkal finom érzékükkel, a férfi hódolat által rájuk ruházott hatalommal, minden akadályt, minderré nehézséget elháríthatnak. De erre szükséges, hogy a nők a kellemes társasélet tudományával, művészetével egy kissé foglalkozzanak, mert egy társaság helyes irányu vezetése, a háziasszonyi tiszt finom, kedves betöltése már a művészetek közé tartozik.

Szóval társaséletünk csak akkor fog eg-

## SZARVAS és VIDEKE TÁRSASÁGA.

### Az édes anya.

Irta: OGONOVSKY F.

Sok mindent láttam az életben. Több ízben láttam a halált is. Láttam különféle alakban megjelenni. Azt gondoltam, hogy akkor volt legszörnyűbb, mikor édes jó anyám ágyánál jelent meg s engem kis testvéreimmel együtt megrabolt attól a lénytől, ki minden, de mindenünk volt. . . . Láttam őt a haldokló harcztos vérrel áztatott nyugágyán — a becsület mezején, hol hazáért, királyért s egy nemesebb eszme megvalósításáért küzdöttek. . . . Láttam a kunyhó sötét szögletében hol a napi nyomortól elcsigázott szegény gyári munkás ágyánál állott symbolikus kaszájával; ott, hol úgy mint a kegyetlenség jelképe tünt föl Ó — kegyelme nekem — s nem mint ahogy sokan mondják, a megmentő a földi nyomortól bennünket fölmentő szellem. . . .

Egyszerű a történet, mit leírok. Egyszerű — de oly szomorú. Én mindig együttérzem a szerencsétlenekkel.

Egy sir s három apró gyermek percnyi megpillantása alkalmából szülemlett meg bennem azon egyszerű gondolat, hogy e még egyszerűbb történetkét leírjam.

Szegény gyermekek! Így gondolkoztam, mikor őket

az ujonnan felhánt sir előtt, sirva-ríva áldogálni láttam.

— Édes fiam, ezek a te testvéreid?

— Igen, édes bácsi, — ez Anna — az meg Irma

— Tán meghalt valamelyik testvéretek, hogy itt oly szomorun álltok?

— Oh nem, bácsi.

— Hát akkor miért sírtok?

A fiu, ki talán 8—10 éves lehetett, a nyomor teljes alakja. Nem bírt felelni kérdéseimre — zokogott. De igenis felelt a kis Anna — meg a kis Irma. Sirva mind a kettő — pedig szegénykéket nem is kérdeztem.

— Édes bácsi, szolt a kis Anna — meghalt a mama — tegnap temették el.

— Édes bácsi, szolt a még kisebb Irma, nincs senkink se tatánk se mamánk. Tata ott van eltemetve Boszniába, a mama meg itt ebben a sirban.

Gyermekeim, hát csak van valakitek, ki rólatok még gondoskodik?

— Nincs senkink — nincs. Fázunk és éhezünk. Tegnap óta semmit sem ettünk.

Szegény, szegény gyermekek!

— Jertek majd kaptok enni. — elvittem őket magammal. . . . Akkor tudtam meg, mily nyomorúság szülöttei.

\* \* \*

Apjukat akkor, mint előrst meglőtték az insurgensek Boszniába. Anyjuk meg azt sem tudta, férje távoztával, hogy mihez fogjon a három gyermekkel, mikor nemsokára egy féllábu harczi beállított hozzá

koldulni. A féllábu, ki kintornát vitt a hátán azt kérde az anyjától, ki ép szegényes ebéddel látta el gyermekeit — hogy nem-e ő a Sallainé asszony?

— De igen.

— Akkor hát én magának nem muzsikálhatok, Édes ura ott Doboynál az ispotályban mondta, hogy tisztelteti, ő többé nem fog vissza jönni, mert érzi, hogy meg kell halnia. Én féllábul jöttem vissza — de élek. Ó már ott nyugszik a földben — magam is ott voltam temetésénél. A legszebb katonai pompával temették el, — mert a királyért harcztos sennek szolgálatában s a hazáért vesztette el életét. Azt mondta, ha Sallainé asszonyommal találkozom, mondjam meg neki, viselje gondját a gyermekeknek, kikre élete utolsó perczeiben is gondol. Ó nem fog megszűnni isten előtt már meg kell jelennie — magukért imádkozni. Ugy, ugy, édes Sallainé asszonyom — így szoltott hozzám az én Kenyeres Pista pajtásom. — egyet sóhajtott, — keresztül — lött melle még egyszer fölemelkedett — s aztán vége volt mindennek. . . .

— Mit az én édes uram, a Pista meghalt?! Jaj nekem! — kiáltott Sallainé — jaj szegény gyermekeimnek!

Ezzel ajultan rogyott össze.

No, hanem az ajulásból csak fölcusdott szegény, — mert gyermekei iránti szeretete nagyobb volt, sem hogy a halál azonnal diadalmaskodhatott volna rajta.

Kis vagyona volt. Két hold roszt földje, kis házikója, melyet boldogult katona férje tartott úgy ahogy, de mely most miután szegény István gazda a becsület





kapni, s az így félrövezetett emberek rendszeren piszkos, minden kényelem nélküli szobát oly drágán fizetnek, hogy szállodában olcsóbban lehet tisztességes kiszolgálással együtt kapni. Figyelmeztetjük tisztelt olvasóinkat, hogy semmiféle ajánlatra ne hallgassanak s nyugodt lélekkel hajassanak szállodába; mert ha némely szállodában drágábbak is voltak a szobák a jun. 8-ki ünnepek alatt, van szálloda, a hol még akkor sem voltak felemelve az árak. Ez a „Pannonia”, az ismert jó hírnevű szálloda, melynek tulajdonosa, Glück Frigyes ur, a jelentéktelen kiállítási százalékmeléken kívül semmiféle czimen nem vesz mag sabb árakat, sőt törzsven-degeivel szemben a legnagyobb méltányosságot követi; óriás kiterjedésű szállodájában pedig mindig kaphatók tiszta, a modern komfort minden követelményének megfelelő szobák, melyek ingyen villamvilágításra vannak berendezve, s Glück Frigyes személyes felügyelete alatt a leggondosabb szolgálat van biztosítva. Feltalálja a szállodában a vendég mindazt, a mit a kellemes otthon nyújthat. sőt olvasótermében a „Telefon Hirmondót” is hallgathatja ingyen. Gyönyörű fedett udvarkertjében van a főváros legkedveltebb étkező helye s a szálloda minden emeletén van fürdőszoba; úgy hogy a „Pannonia” méltán sorozható a főváros legelsőrendű szállodái közé.

A villanyvilágítás kérdése ismét aktualissá lett azon vidéki városokban hol a czélszerű és valóban jó közvilágítás kérdése még megoldva nincsen. És nem is lehet másról, mint a vilamvilágításról szó, ha figyelembe vesszük, hogy ma már minden jól adminisztrált város ezt az intenzív világítási módszert honosítja meg. Azonban nagyon tanácsos, hogy ennek berendezésénél óvatos és körültekintő legyen a megrendelő, hogy a tökéletesebb és megbízhatóbb, a helyi viszonyoknak megfelelő rendszert teljesen alkalmaztassa. E tekintetben különösen felhívjuk az illetékes körök figyelmét, hol a villamvilágítás létesítésével foglalkoznak, hogy a világhírű Siemens és Halske Budapest, kerepesi út 9. sz. czéggel forduljanak a villamvilágítás bevezetése kívántató felvilágosítás és tervezetek készíttetése czéljából; mert az ezen czég által hazánk több városában berendezett villamvilágítás bizonyult eddig teljesen megfelelőnek és minden üzembazartól mentesnek. A Siemens és Halske czég főleg az egyen-áramu, valamint a forgó áramu telepek berendezésével foglalkozik, a mint azt a helyi viszonyok kívánják. A többi között újabb időben Iglón és Kaposvárott egyenáramu, Salgó-Tarjánban, Rozsnyón és Jolsván pedig forgó-áramu telepeket rendezett be; előmunkálatban van többek között Besztercebánya villamvilágítása, mely berendezésnél 1,200 lóerejű viz-hajtás lesz a Garamból felhasználva, honnan 20—30 kilométer távolságra eső helyiségek villamvilágításával, valamint erőtá-vitellel lesznek ellátva.

## Közgazdaság.

**A békésmegyei gazdasági egylet** a következő memorandumot küldte fel a földmivélsügyi miniszterhez: „Nagyméltóságú miniszter ur! A mezőgazda küzdelmének megnehezítésére nem csekély befolyással vannak a kereskedelmi körökben szokásossá lett kartellek, melyek a nagyobb export malmok és gyárak a buza és egyéb gazdasági termények árának lenyomása s illetve egyéb cikkek árának emelése czéljából, egymás között kötöttek. S alig hogy ezen a mezőgazda egyenes kiszákmányolására irányuló eljárás miatt az ország őstermelői feljajdultak és védelmet kértek, egy újabb törekvés nyilvánul itt a vidéken is ugyanazon czélból, ugyanazon eszközökkel s ugyancsak azok ellen a sok oldalról sújtott mezőgazdák ellen a kik már-már belefáradnak a létért való küzdelembe. Ezen törekvés abban nyilvánul, hogy a vidéki kereskedők is, követe a milliomosok példáját kartell kötnék s ma már nem csak az élvezeti, de a nélkülözhetetlen élelmi cikkek nagyrészét is az általuk meghatározott magas árakon kell fizetnünk. Nemcsak a cukor, kávé és sóra, nemcsak a mész és petróleumra stb., de még a husra, erre az alig nélkülözhető tápszerre is kartell kötnék ma már a vidéki kereskedők és iparosok. Felette aggasztó, hogy midőn a mezőgazda által termelt cikkek alig értékesíthetők az előállítási áron, hogy midőn a javítóit marha kilóját 20—22 frton veszik össze a kartellben levő mészárosok és kupeczok akkor nekünk a húst, — de nemcsak a húst hanem a csontokat is, — mert a vidéken még a hus osztályozása nem szokásos, 48 krjával kell fizetnünk azért mert a mészárosok összeálva annak árát így határozták meg! Méltán jajdul fel gazdasági egyletünk ezen szomorú való hotása alatt, mert azt a földbirtokos osztályt ajálja ez által ismét sújtva, melyet a kedvezőtlen viszonyok anélkül is a pusztulás szomorú útjára szoritotta; de sújtva látja azt a szegény munkásosztályt és kisiparost is, a melyeknél az elégedetlenség napról-napra fokoztatik s a melyeknél az elégedetlenség bizonytal nem alap nélküli s melyeket az ilyen embertelen zsarolásokkal ismét a nyílt kitörés útjára fognak előbb-utóbb terelni, mert Kegyelmes úr, mi, kik a nép között élve, annak helyzetét ismerjük, elmondhatjuk, hogy: „A leányzó nem halt meg, csak alszik!” Nem is a jobb módú, társadalmilag miveltebb és ismeretekben gazdagabb osztály érdeke az főképen melynek megóvására kérő szavainkat Nagyméltóságodhoz emeljük, mert ez az osztály megvédheti magát végre is a helybeli kartellisták zsarolásaitól, amennyiben módjában van szükségleteit nagyban és máshonnan — akár külföldről is — beszerezni; de felelőjük legfőképp annak a szegény, földhöz ragadt munkásosztálynak érdekében a mely velük szemben tehetetlen s teljesen ki van szolgáltatva a kartellisták önkényének pedig éppen ez az osztály az, a melyeknél a krajczár is értékszámban megy, orvoslását keresve ezen már-már átalánossá váló bajnak, meggyőződésünk szerint azt mást nem találhatjuk fel, csak Nagyméltóságodnál, ki a mezőgazdák és mezei munkások érdekeinek bizonynyal leg-hivatottabb öre, legfőbb védője és legjobb akarója s éppen ennek tudatában frdulunk Nagyméltóságodhoz kérve, hogy méltóztassék módot találni ezen terjedő baj meg-gátlására, orvoslására s ha más mód erre nem mutatkoznék, ha novelláris, vagy törvényhozási uton nem lehetne ezen visszaéléseknek útját vágni, — méltó-

tassék a pénzügyi miniszter ural egyetértve, a pénzügyi igazgatóságokat szigoruan utasíttatni, hogy mindazok az üzletek, melyek egy, vagy más cikkre nézve kartell kötnék, az ez által szaporodó jövedelem után igazságosan megadóztassanak, mert mig ezek a mezőgazdák rovására gazdagodva, jövedelmük nagy részét kivonják az adózás alól, addig a fekvő birtok tulajdonosának helyzete, az évről-évre fokozódó adó-többlettel súlyosbittatik, mert ennek adó-alapja el nem tiltható. Mély tisztelettel maradván B-Csaba, 1896. évi július hóban. Nagyméltóságú Miniszter ur alázatos szolgálói: A Békésmegyei Gazdasági Egylet: Beliczey István, e. elnök. Zlinszky István, e. titkár.

Felelős szerkesztő és kiadótlajdonos SÁMUEL ADOLF.

## 4-5% mellett

rendes és rendkívüli jelzálogkölcseknőket kieszközöl, valamint a legbonyolodottabb conversiókat szintén 4—5% kal rendezi, gyorsan és discret minden előleg nélkül

**Herezeg Sándor**

Budapest Gyár-utca 19.

## SZIVATTYUK

minden neme, házi, nyilvános, mezőgazdasági és iparczélokra.

**UJDONSÁG!**

Bower-Bariff-féle szabadalmazott inoxydálási módszer szerint inoxydált szivattyuk rozsdá ellen

védve

Árjegyzékek ingyen és bérmentve.

**W. GARVENS, WIEN,**

## MÉRLEGEK,

legújabb javított rendszerű tizedes, százados és hidmérlegek tából és vasból, kereskedelmi közlekedési, gyári, mezőgazdasági és ipati czélokra. Embermérlegek, mérlegek házi használatra. barommérlegek.

Commandit-társaság szivattyu- és mérleg-gyártásra.

I. Wallfischgasse 14. sz. Schwarzenbergstrasse 6.

**Clayton & Shuttleworth**  
mezőgazdasági gépgyártók Budapest Váci-körút 63. sz.  
által a legújatosabb árak mellett ajánlatunk:



**Locomobil és gőzcsepőgépek** — készletek csapócsővel, tisztító-rosszák, konyozók, kaszab- és aratógépek, boronák, szénagyújtók.

**„COLUMBIA”** a legjobb sorvatógépek, szesztvási ók, repartóók, kukoricázó-moratóók, daratóók, őrlő-malhatók.

**Egytelmes acél-ekék** és minden egyéb gazdasági gépek.

**2 és 3 vasú ekék** gazdasági gépek.

Részletek árjegyzékek kintatira ingyen és bérmentve kiltatásnak.

A szarvasi főgymnásium egy ötöd osztályu tanulója részére intelligens családnál lakás, teljes ellátás és felügyelet ke-restetik. Havi díj 30 frt. Czím megtudható a kiadóhivatalt-ban.

Legjobb poloska irtó bolhák, és konyha rovarok ellen is stb.

# ZACHERLIN

Hatása csodálatos! Öl biztosan,



mint bármely nemű szer mindenféle rovarokat és azért is az egész világon elősmert mint egyedüli a maga nemében, dicsért és igen kerestetik. — Jelei következő: 1. A lepecsételt üveg. 2. A Zacherlin név.

Kapható helyben:

**Réthy Sándor,**  
**Nyácsik Soma utóda,**  
**Kmetz Mihály**  
és Gyomán  
**Roth Lajos**  
urak kereskedésében.